

1978

Pavla BRUNČKO, SNG Drama Maribor
Boris CAVAZZA, SNG Drama Ljubljana
Peter DOUGAN, Lutkovno gledališče Ljubljana
Matjaž MODIC, AGRFT Ljubljana
Miran KENDA, Linhartov oder Radovljica

1979

Maja ŠUGMAN, Mestno gledališče ljubljansko
Dare VALIČ, SNG Drama Ljubljana
Silva ČUŠIN, AGRFT Ljubljana
Sonja PAVČIČ, Šentjacobsko gledališče Ljubljana

1980

Teja GLAŽAR, Primorsko dramsko gledališče Nova Gorica
Tone GOGALA, SNG Drama Ljubljana
Bine MATOH, AGRFT Ljubljana
Poldka ŠTIGLIC, Loški oder Skofja Loka
Cvetka VIDEČ, KUD Zarja Trbovlje
Tine OMAN, Prešernovo gledališče Kranj
Žirija in upravni odbor sklada sta se tokrat odločila podeliti tri ljubiteljske nagrade in posebno priznanje igralcem-oblikovalcem predstave Petra Hacksa *Šuhu in leteča princesa*: Mileni GRM, Olgi GRAD, Niku GORŠIČU, Željku HR-SU, Vladimirju JURCU, Sandiju PAVLINU, Pavletu RAKOVČU, Majolki SUK-LJE in Marinki ŠTERN, članom Slovenskega mladinskega gledališča Ljubljana.

1981

Anica VEBLE, SNG Drama Maribor
Zlata RODOŠEK, Slovensko stalno gledališče Trst

Ivo BAN, SNG Drama Ljubljana

Željko HRS, AGRFT Ljubljana

Neva KETIŠ, KUD Kobanci Kamnica-Maribor

Jože VUNŠEK, Prešernovo gledališče Kranj

1982

Marinka ŠTERN, Slovensko mladinsko gledališče Ljubljana

Zvone AGREŽ, Slovensko ljudsko gledališče Celje

Saša PAVČEK, AGRFT Ljubljana

Bojan UMEK, AGRFT Ljubljana

Julka BEZJAK, Kulturnoprosvetno društvo Ivan Kaučič Ljutomer

Slava MAROŠEVIČ, Amatersko gledališče Tone Čufar Jesenice

1983

Polona VETRIH, SNG Drama Ljubljana
Silvija KOBAL, Slovensko stalno gledališče Trst

Irena VARGA, AGRFT Ljubljana

Milan VODOPIVEC, AGRFT Ljubljana

Staša VOVK, DPD Svoboda Dušan Jereb Novo mesto

Vili MAKUC, Dramatično društvo Idrija.

Za leto 1984 sta razpisani po dve nagradi Sklada Staneta Severja za poklicne igralce v slovenskih dramskih gledališčih, za študente AGRFT in za amaterske igralce v slovenskih ljubiteljskih gledaliških skupinah.

Janez Eržen

PLANINSKI MUZEJ V MOJSTRANI

Sredi poletja ob lepem sončnem popoldnevu, 5. avgusta 1984 ob 17. uri, so vztrajni planinski muzealci-amaterji PD Dovje-Mojstrana odprli in pokazali svojo stalno razstavo Triglavске muzejske zbirke v prenovljeni Jozlnovi hiši, na koncu Mojstrane pred vstopom v dolino Vrata. Več kot 2000 občanov in krajanov, ljubiteljev izročila kulturne dediščine,

zavzetih prijateljev planinske narave, in priložnostnih ter vztrajnih planincev, vračajočih se s planinskih poti skozi Aljaževo najlepšo dolino, ter občinski in krajevni organi oblasti, organizacij ter PZS so pozorno spremljali otvoritveno svečanost pred prenovljeno stavbo.

Za Ločane ima dogodek dvojni pomen. Fevdalizem je zemeljsko teritorialno

pripadnost županijo Dovje vklapljal k loški posesti, torej freisinškemu škofu že leta 1033. Da je zbirka pokazana javnosti, so veliko pripomogli izkušeni in zavzeti muzealci, člani izvršnega odbora MD Škofja Loka in predstavniki kolektiva Loškega muzeja. Zato se zdi omembe vredno zapisati nekaj dogajanj.

Dolgoletna nenehna želja po zasnovi planinskega muzeja, ki se je porodila poedinim članom upravnega odbora PD Dovje-Mojstrana že v prvih povojnih letih 1947-48, je sicer počasi splahnela, hkrati pa je vznikla širša vztrajna aktivnost zavzetih planinskih muzealcev-amaterjev PD Jesenice, ki sta jih posebej za muzejsko dejavnost takrat vodila zavzeta in vztrajna tovariša Franc Konobelj-Slovenko kot predsednik in Uroš Župančič kot tajnik. Pa ne samo člani omenjenih planinskih društev, temveč širša slovenska planinska dejavnost je nenehno izražala težnjo po potrebi slovenskega planinskega muzeja. V letih zbiranja so se pojavljale raznorazne organizacijske, lokacijske težave. Jeseniška zbirka je romala v Ljubljano.

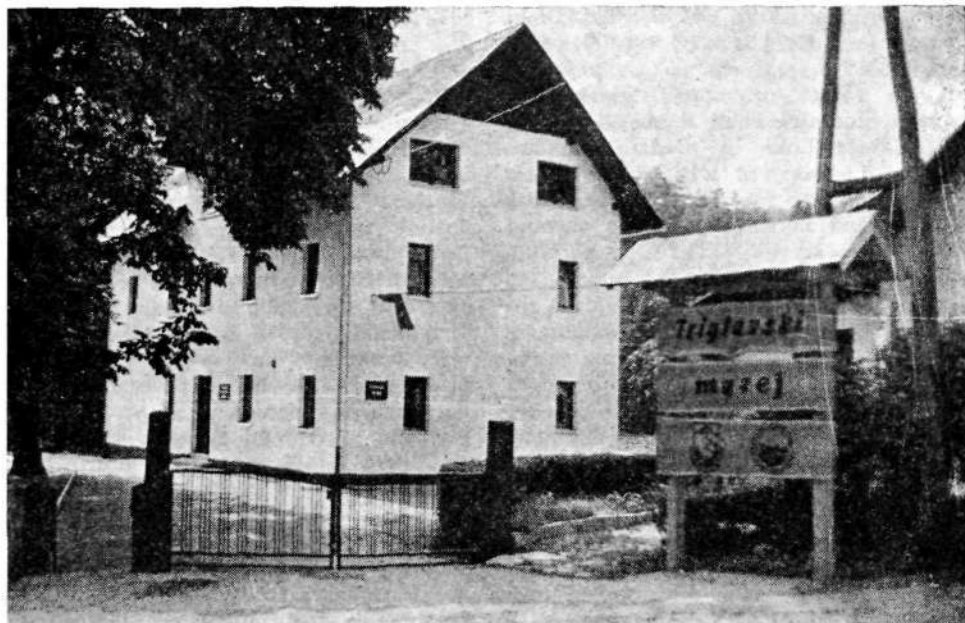
Neugnani, zavzeti planinski muzealci PD Jesenice in Dovje-Mostrana pa z začetim delom niso povsem prenehali. Zbirali so naprej in zbirka se je ponovno množila, dobivala na pomenu in vsebini ter se večala. Deponirana je bila v Tehničnem muzeju Železarne Jesenice, a upravljali in vodili pa so jo organi PD Jesenice in njeni člani. Z razvojem železarne in njenih potreb se je močno spreminjalo urbanistično načrtovanje in spodirvalo muzejsko pa tudi ostalo kulturno dejavnost. Zadeva se ni premaknila naprej.

Upravni odbor PD Jesenice se je leta 1977, za 50-letni jubilej PD Dovje-Mojstrana, odločil, da odstopi svojo zbirko mojstranskim planincem, ki si bodo s tem obogatili svojo zbirko in tako laže priskrbeli primerne prostore, ker je tudi lokacijsko Mojstrana bolj primeren kraj za muzej že kot izhodiščna točka v Triglavsko pogorje. Pri planinskih muzealcih-amaterjih PD Dovje-Mojstrana je tako ponovno vzknila misel na planinski muzej. Aktivirala se je dejavnost zbiranja gradiva.

Leta 1978 ob otvoritvi prenovljenega Aljaževega doma v Vratih so sklenili prikazati zgodovino planinstva v eni od sob doma. Obiskovalce so tako seznanili z dokumentacijskim gradivom o razvoju planinskih postojank, njih namenom in usodo, in vse dopolnili s panoramskimi, filatelističnimi in značkarskimi zanimivostmi. Triglavska muzejska zbirka PD Dovje-Mojstrana je žela veliko zanimanja. Pri članih odbora pa se je zavest in aktivnost utrjevala in večala. Sprejetih je bilo nekaj novih članov. Naključje pa je tudi nanese, da je bilo v tem letu praznovanje 200-letnice prvega pristopa na Triglav. Osrednja proslava, sicer v Bohinju, ni motila zavzetih planinskih muzealcev v Mojstrani, za to so pripravili veliko občasno razstavo fotodokumentacije, planinske literature, značk in filatelije v avli osnovne šole v Mojstrani, v dveh spodnjih prostorih Jozlrove hiše pa občasno razstavo dokumentacije in eksponatov iz obstoječe združene zbirke. Zanimanje, udeležba, priznanja in spodbudne besede ter vtisi obiskovalcev so bili povod za še aktivnejše nadaljnje delo.

Na sejah obstoječega muzejskega, namenoma za to dejavnost osnovanega odbora pri PD Dovje-Mojstrana, so se odborniki ukvarjali z organizacijsko in programsko dejavnostjo ter se prizadevali za pridobitev potrebnih prostorov za stalno razstavno zbirko. Pričeli so navezovati stike z Muzejskim društvom v Škofji Loki, sam pa sem kot Ločan obnovil članstvo v MD. Tako je bilo 27. oktobra 1979 prvo priložnostno srečanje planinskih muzealcev PD Dovje-Mojstrana s člani izvršnega odbora MD Škofja Loka v Aljaževem domu v Vratih. Medsebojno smo se spoznali, izmenjali mnenja o dejavnosti in sprejeli napotke za nadaljnje delo odbora zbirke, ki so jih posredovali Škofjeločani.

Zavzeti in vztrajni poedini člani so nekaj časa razstavljali fotodokumentacijo na občasnih razstavah doma in v nekaterih sosednjih krajih jeseniške in radovljiske občine. Še vedno nismo imeli prepotrebnih prostorov za stalno razstavo naše zbirke. Zato je med odborniki začela dejavnost počasi bledeti in plahneti. Vključevati smo pričeli krajevne druž-



Stavba planinskega muzeja PD Dovje-Mojstrana — prenovljena Joznova hiša

benopolitične predstavnike in organizacije in širili misel o svojih hotenjih tudi po planinskih društvih v občini in po vsej gorenjski regiji po meddruštvenih odborih, kar se je pozneje izkazalo odmevajoče.

Naslednje srečanje je bilo 25. septembra 1981 na Blejskem otoku. Poleg predstavnikov Muzejskega društva Šk. Loka sta se srečanja udeležila tudi predsednika SZDL in KS Dovje-Mojstrana. Na tem res prijateljskem srečanju — sestanku, odnosno razgovoru smo izmenjali mnenja, zamisli in predloge glede na utemeljene potrebe obstoja in prikaza Triglavske muzejske zbirke v Mojstrani. Uspeh pogovora je bil pozitiven, kajti KS Dovje-Mojstrana je kmalu zatem razpravljala o naših načrtih, predlogih in potrebah. Delo odbora za zbirko pa je zaživel v steklo po že v letu 1980 sprejetem poslovniku. Izdelan in sprejet je bil namreč »Program dela za ustanovitev Triglavske muzejske zbirke v Mojstrani«. Osnutek tega je pripravil Andrej Pavlovac, višji muzejski kustos v Loškem muzeju. Po tem programu je bil imenovan

pripravljalni odbor s pripadajočimi komisijami, delovnimi enotami in zunanjim strokovnim sodelavcem. Dogodki so se pričeli naglo odvijati, dejavnost pa je dobivala vse širši pomen. Krajevna skupnost je obvestila odbor, da je pripravljen dodeliti v brezplačno uporabo odnosno last — za potrebe stalne razstave zbirke v Mojstrani — prostore v Jernačevi hiši na Triglavski cesti 50. Odbor TMZ (Triglavske muzejske zbirke) je pozneje skupno s KS ugotovil, da je objekt v tako slabem stanju, da bi bila obnova, poleg drugih že utemeljenih okoliščin, previsoka naložba.

Dogajanja so se tako nenehno spreminjala. Dejavnost TMZ je postajala vse širša, prisotnost članov pa vse večja. Ob raznih jubilejih, prireditvah in meddruštvenih sestankih smo sodelovali z razstavo dokumentacije in predvsem fotodokumentacije ter smo tako nenehno dopolnjevali zbirko. Krajanje in občane, posebno in predvsem pa planince in krajevne ter občinske družbenopolitične ljudi smo opozarjali na prisotnost in delo muzejske zbirke.

Triglavska muzejska zbirka, del razstave v prvi sobi



Gorenjski muzej v Kranju je po svojem kustosu za starejšo zgodovino ob začetku leta 1982 prosil za sodelovanje člana odbora naše zbirke za realizacijo programa raziskave z naslovom »Začetki organiziranega planinstva na Gorenjskem do prve svetovne vojne«. Pri tej razstavi smo iz naše zbirke sodelovali z dokumentacijo, fotografijami in nekaj eksponati. K sodelovanju pa je bil pritegnjen še en član odbora TMZ, Gorenjski muzej, oziroma njegov kustos, je obljubil, da po njihovi razstavi in po programu razstav ob koncu leta 1982 odstopi celotno zadevno fotodokumentacijsko gradivo za naše potrebe. Sami smo že razmišljali o razstavi s podobno tematiko za praznovanje 90-letnice SPD v letu 1983. Zato smo pripravili in organizirali program razstav s fotodokumentacijo in tematiko v vseh večjih krajih gorenjskih občin. Z razstavo Gorenjskega muzeja smo program le delno realizirali, zato smo se lotili širše teme iz lastne fotodokumentacije. S to razstavo smo se nato predstavili v Škofji Loki, Železnikih, Zireh, Kranju, na Bledu in v Trzinu. Za veliko in pomembno slavlje dograditve posodobljenega doma na Kredarici smo pripravili in uredili razstavo »Gora Kredarica skozi čas« ter jo prikazali v izložbenem oknu pisarne PD Ljubljana-matica v Ljubljani. Z obema razstavama pa smo sodelovali ob dnevu planincev v Krmi in ob otvoritvi Kredari-

ce septembra 1983, postavljenima v Festivalni dvorani na Bledu. Udeležba je bila presenetljivo dobra. Skupno smo imeli 280 razstavnih dni v 11 krajih in si je razstave ogledalo preko 20.000 ljudi ne le iz Gorenjske, temveč iz vseh naših krajev kakor tudi iz zamejstva. V knjigi vtisov in pripomb je dokaj spodbudnih izjav obiskovalcev. Vse to pa je ob koncu 1983. leta tudi pozitivno vplivalo na akcijo za pridobitev potrebnih prostorov za stalno razstavo, kakršne smo želeli, načrtovali in potrebovali.

Odbor je obiskal in si ogledal nekatere muzeje na Gorenjskem (Radovljica, Kranj, Škofja Loka). Pri teh obiskih smo se razgovarjali z njihovimi delavci, se tako seznanjali z načinom dela, organizacijo, problemi, vodenjem in skrbjo za razstavljeno in deponirano gradivo, z začetki nastajanja in obiskom. Kolektiv v Radovljici in Škofji Loki nas je iskreno in gostoljubno pogostil. V Škofji Loki je bilo to že naše tretje srečanje s člani Muzejskega društva, a prvo s celotnim kolektivom loškega muzeja. Zato smo se tudi vračali s prijetnimi, koristnimi in spodbudnimi vtisi.

Pomembna je tudi navezava stikov z upravo Triglavskega narodnega parka, kajti njihov arhitekt je strokovno postavil stalno razstavo naše zbirke. Predstavniki TNP smo namreč seznanili z našo dejavnostjo ter jih prosili za sodelovanje. Tako smo že decembra 1983 podpisali sa-



Triglavska muzejska zbirka, del razstave v drugi sobi

moupravni sporazum o združevanju sredstev za ureditev muzejske zbirke v Mojstrani. S predstavniki jeseniške občine in občinske kulturne skupnosti smo se dogovorili sklicati v Mojstrani širši sestanek krajevnih in občinskih družbenopolitičnih organov in organizacij ter drugih muzejskih strokovnjakov. Morali smo izdelati program o scenariju razstave, projektu adaptacije s posledičnim finančnim predračunom in s problemi okrog prevzema prostorov in predlaganega objekta »Sonja Marinković« v Mojstrani. Pripravljalni odbor je zahtevano predložil občinskemu organu v postopek, sklical sejo, odnosno zbor muzejskega odbora PD Dovlje-Mojstrana ter člane seznanili z dogajanjem.

Dogovorjeni širši sestanek je bil 5. novembra 1983 v posebni sobi hotela Triglav v Mojstrani. Udeležili so se ga predstavniki krajevnih in občinskih organov, skupnosti in organizacij, hotela Triglav, Triglavskega narodnega parka. Muzejskega društva in muzeja iz Škofje Loke, člani pripravljalnega odbora in odbora Triglavske muzejske zbirke Mojstrana. V razpravi so se prisotni zavzemali za lokacijsko najprimernejšo programsko ob-

delano predlagano varianto TMZ ter želeli, da se čimprej uresniči, do naslednje sezone zbirko prikazati. Poudarjali so, da je to velika turistična pridobitev za kraj in občino. Na predlog predsednika Muzejskega društva Škofja Loka, naj se določi točnejši datum, je bil sprejet rok 1. maj 1984 za dan otvoritve. Postavljeni rok se je pozneje zaradi preobširnih nepredvidenih adaptacijskih del podaljšal za tri mesece. Ta sestanek je bil zaradi tega najpomembnejši za našo zbirko — Planinski muzej, ker smo ga tako predstavili javnosti. Na sestanku 19. januarja 1984, ki ga je sklical predsednik gospodarske komisije Skupščine občine Jesenice, smo obravnavali in sprejeli še predlog o najemno pogodbenem odnosu za objekt »Sonja Marinković« oziroma Jozinovo hišo v Mojstrani.

Zbirka je torej postavljena in prikazana. Dolgoletna želja planincev in krajanov Dovjega, Mojstrane in Jesenic in vseh slovenskih ljubiteljev planin je izpolnjena. V Mojstrani smo prikazali to zvrst naše kulturne dediščine ne samo slovenski in jugoslovanski, temveč širši zamejski in svetovni javnosti.

Ivan Jenko